

Brüsszel, 2014.9.15.
COM(2014) 575 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK**

Európai Kutatási Térség

2014. évi jelentés az elért eredményekről
{SWD(2014) 280 final}

1. BEVEZETÉS

Európai Kutatási Térség: a tudásgenerálás mozgatórugója

Az Európai Kutatási Térség (EKT) célkitűzéseit az Európai Tanács 2000. márciusi ülésén erősítette meg, és azok rögzítésre kerültek a 2007-es Lisszaboni Szerződésben is. Az EKT célja „olyan egységes, a világ előtt nyitott, a belső piacon alapuló kutatási térség” létrehozása, „amelyben a kutatók, a tudományos ismeretek és a technológia szabadon áramlik, és amelynek révén az Unió és tagállamai megerősítik tudományos és technológiai alapjaikat, versenyképességüket, valamint képességüket a nagy kihívások közös kezelésére”¹.

Az Európai Tanács 2011-ben felhívta az Unió, a tagállamok és az érdekelt felek szintjén érintett szereplőket, hogy orvosolják a fennmaradó hiányosságokat és 2014-ig teljes mértékben valósítsák meg az EKT-t annak érdekében, hogy ezáltal létrejöhessen a tudás, a kutatás és az innováció valódi egységes piaca.

A „Megerősített partnerség az európai kutatási térségben a kiválóság és a növekedés támogatására” című 2012-es közlemény (a továbbiakban: EKT-közlemény)² öt fellépési prioritást állapított meg: hatékonyabb nemzeti kutatási rendszerek, optimális transznacionális együttműködés és versengés, nyitott kutatói munkaerőpiac, a nemek közötti egyenlőség és a nemekkel kapcsolatos dimenzió érvényesítése a kutatásban, valamint a tudományos ismeretek áramlásának, hozzáférhetőségének és transzferjének optimalizálása, a digitális EKT igénybevitelével is. Ezt a partnerséget kiegészítve a Bizottság 2012-ben két további közleményt is elfogadott, „Úton a tudományos információkhoz való jobb hozzáférés felé – A közfinanszírozású kutatások előnyeinek megsokszorozása”³, illetve „Az EU által a kutatás és az innováció területén folytatott nemzetközi együttműködés megerősítése és összpontosítása: Stratégiai megközelítés”⁴ címmel.

Az Európai Kutatási Térség elvei teljes mértékben beépültek a növekedést és foglalkoztatást célzó Európa 2020 stratégia „Innovatív Unió” kiemelt kezdeményezésébe.

Ez a jelentés az EKT eredményeiről szóló 2013-as jelentésre építve összefoglalja az EKT kiteljesítése felé tett előrelépést, a jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum (*Tények és adatok*, a továbbiakban: *munkadokumentum*) pedig részletesebb elemzéssel szolgál.

Tekintettel az EKT belső piaci dimenziójára és annak a kutatásba és az innovációba irányuló beruházásokra gyakorolt hatására, a jelentés reagál egyúttal „Az Unió stratégiai menetrendje a változások idején” című, a tagállamok által az Európai Tanács 2014. júniusi ülésén elfogadott dokumentumára, különösen annak „a munkahelyek, a növekedés és a versenyképesség Uniója” elnevezésű prioritására.

---

¹ COM(2012) 392 final.

² Uo.

³ COM(2012) 401 final.

⁴ COM(2012) 497.

2. AZ EKT EREDMÉNYEIRŐL SZÓLÓ MÁSODIK JELENTÉS LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSAI

Az elért eredményekről szóló 2014-es jelentés átfogó képet nyújt az EKT prioritásai terén az egyes tagállamokban és egyes társult országokban⁵ elért eredményekről. Az elért eredményekről szóló 2013-as jelentés áttekintést nyújtott a politikai háttérrel, a megtett lépésekről és az első eredményekről. Az elért eredményekről szóló 2014. évi jelentés ismerteti a nemzeti szinten hozott új vagy frissített intézkedéseket, és első alkalommal mutatja be és hasonlítja össze azokat az EKT-fellépések nemzeti szintű, a kutatásfinanszírozó és a kutatást végző szervezetek általi végrehajtásával.

2.1. Hatékonyabb nemzeti kutatási rendszerek

A kutatás és az innováció területén a stratégiai tervezés és a szakpolitikai döntéshozatali folyamatok minőségének javítása az egyike az Európai Bizottság által a „Kutatás és innováció: a megújuló növekedés forrásai” című közleményben⁶ a kutatás és az innováció közfinanszírozása minőségének javítása érdekében kijelölt három reformcél közül. A munkadokumentum tanúsága szerint a nemzeti kutatási rendszerek egyre jobban igazodnak az EKT prioritásaihoz. Gyakorlatilag valamennyi tagállam elfogadott a kutatásra és innovációra vonatkozó nemzeti stratégiát.

Továbbra is nagy különbségek vannak a tagállamok között a kutatásfinanszírozás elosztása tekintetében. Habár valamennyi tagállamban létezik verseny- és projektalapú finanszírozás, ennek mértéke az országok között jelentősen eltér⁷. Szakmai értékelést valamennyi tagállamban alkalmaznak, azonban hiányoznak a nemzetközi szakmai értékelés alapelveire vonatkozó általánosan elfogadott normák.

Az intézményi finanszírozásnak az intézmények teljesítményértékelésével való összekapcsolása szintén hatékony eszköznek bizonyul a kutatási verseny előmozdítása és a nemzeti ráfordítások eredményességének növelése szempontjából. Míg 12 tagállam számol be olyan szabályozás bevezetéséről, amely az intézményi finanszírozást teljesítmény alapján osztja szét, ezt a gyakorlatban szélesebb körben, 16 tagállam finanszírozó ügynökségei esetében tapasztaljuk⁸.

2.2. Optimális transznacionális együttműködés és versengés

A nagy kihívások közös kezelése

A tagállamok közötti programszintű transznacionális együttműködés fokozódik és immár 16 tagállam nemzeti stratégiájának részét képezi. A közös programozási kezdeményezések egyre inkább hozzájárulnak a nemzeti programoknak és tevékenységeknek a társadalmi kihívások kezelésére irányuló uniós szintű közös ütemtervekkel való összehangolásához. Több tagállam

⁵ Nevezetesen, Svájc Norvégia, Izland, Szerbia, Montenegró és Törökország.

⁶ COM(2014) 339 final.

⁷ „Tények és adatok”, „Verseny a közfinanszírozásért” c. rész.

⁸ Ezen túlmenően a 2014. évi EKT-felmérésben vizsgált intézmények csaknem 70 %-a tartozik olyan szervezethez, amelynek finanszírozása intézményi értékelés tárgyát képezi.

elkezdett nemzeti cselekvési terveket, ütemterveket és stratégiákat kidolgozni annak a közös programozási kezdeményezésnek a területén, amelyben részt vesznek, azzal a céllal, hogy megerősítsék elkötelezettségüket a közös programozási kezdeményezések stratégiai kutatási ütemtervei mellett.

A politikai napirenden egyre gyakrabban szerepel a nemzetközi együttműködés stratégiai szintű figyelembevétele. Kilenc tagállam rendelkezik a nemzetközi tudományos együttműködés támogatására vonatkozó rendelkezéssel.

Kutatási infrastruktúrák

22 tagállam fogadott el a kutatási infrastruktúrára irányuló nemzeti ütemtervet a kutatási infrastruktúra fejlesztése és hasznosítása érdekében. 2013 óta ezek közül ötöt aktualizáltak. A nemzeti ütemtervek azonban nem mindig jelölik következetesen a kapcsolatot a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fórumának (ESFRI) ütemterve és az ESFRI által megjelölt infrastruktúrák, illetve más világszínvonalú kutatási infrastruktúrák kialakítására tett pénzügyi kötelezettségvállalások között.

Az ESFRI ütemtervében szereplő, 2015-ig befejezendő projektek legalább 60 %-ának a befejezése vagy elindítása már elérhető közelségbe került⁹. A Versenyképességi Tanács 2014. májusban erősítette meg az ESFRI ütemtervében felsorolt projektek legutóbbi fontossági sorrendjét, ami lehetővé teszi majd a tagállamok és a Bizottság számára, hogy további támogatást nyújtsanak az említett cél elérése érdekében.

Az európai kutatási infrastruktúra-konzorciumokról (ERIC) szóló rendelet 2009. évi hatálybalépése hét európai érdekű kutatási infrastruktúra közös létrehozását és üzemeltetését tette lehetővé. 2015-re mintegy 15 ERIC létrehozására van kilátás, ami mutatja a kezdeményezés lendületét.

2.3. Nyitott kutatói munkaerőpiac

Míg a doktorjelöltek száma tovább növekszik az EU-ban, az adatok arra engednek következtetni, hogy azok nem rendelkeznek megfelelő készségekkel az egyetemen kívüli munkavállaláshoz¹⁰. Az innovatív doktori képzés 2011-ben megfogalmazott elveinek tagállamok és intézmények általi érvényesítése segít abban, hogy a kutatók új készségeket sajátítsanak el, és javítja foglalkoztathatóságukat, különösen az egyetemeken kívüli szférában. Noha az EU-ban tevékenykedő kutatók 45 %-a a magánszektorban dolgozik, a doktori képzésben részt vevőknek csak 10 %-a számol be arról, hogy szellemi tulajdonjogi és vállalkozói képzésben részesült¹¹. Egyes tagállamok éltek a rendelkezésre álló strukturális alapokkal az új doktori képzési struktúrák társfinanszírozásához. Ezenkívül a nyílt pályázatok lehetővé teszik a kutatóintézetek számára, hogy minden karrierszakaszban a legkiválóbb

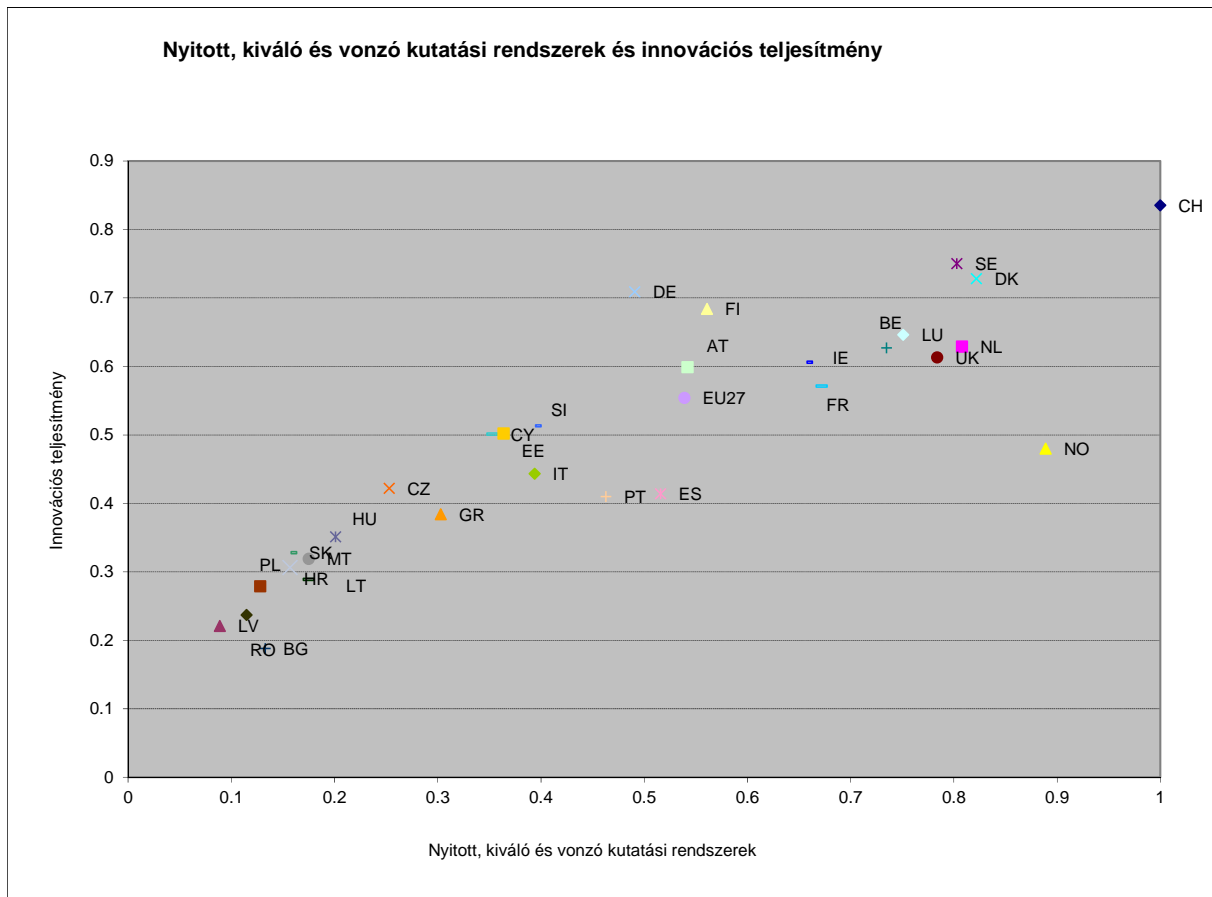
⁹ Az „Innovatív Unió” kiemelt kezdeményezés 5. számú kötelezettségvállalása szerint.

¹⁰ MORE II tanulmány http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/more2/Final%20report.pdf

¹¹ MORE II tanulmány. Egyre szélesebb körben elismerik, hogy a doktorjelöltek képzése nem csupán az egyetemi pályafutás előmenetele, hanem egyre inkább a felsőoktatás világán kívüli karrier céljából is történik. Ez szükségessé teszi a más környezethez való alkalmazkodás és új készségek fejlesztésének a képességét, valamint azt, hogy a jelöltek megfelelő képzésben részesüljenek.

kutatókat alkalmazzák, valamint ösztönzik a kutatók tényleges földrajzi mobilitását. A mobilitás lehetőségével élő kutatók kutatásra kifejtett hatása közel 20%-kal nagyobb, mint azoké, akik soha nem dolgoztak külföldön¹².

A tapasztalat azt mutatja, hogy a nyitottság és az innováció kéz a kézben jár, vagyis a nyitott és vonzó kutatási rendszerrel¹³ rendelkező országok jobban teljesítenek az innováció terén.

Forrás: a Kutatási és Innovációs Főigazgatóságnak az Innovatív Unió 2014. évi eredménytábláján alapuló számításai.

A tagállamok¹⁴ megállapodtak abban, hogy az érdekelt felekkel együttműködésben munkacsoportot állítanak fel annak érdekében, hogy az összeállítsa a nyílt, átlátható és érdemalapú munkaerő-felvétel helyes gyakorlaton alapuló eszköztárát. Az adatok azt mutatják, hogy néhány tagállamban, például Ausztriában, Olaszországban és Lengyelországban olyan nemzeti jogszabályt fogadtak el, amely előírja, hogy az állami kutatóintézményeknél üressé váló álláshelyeket közzé kell tenni valamelyik nemzetközi

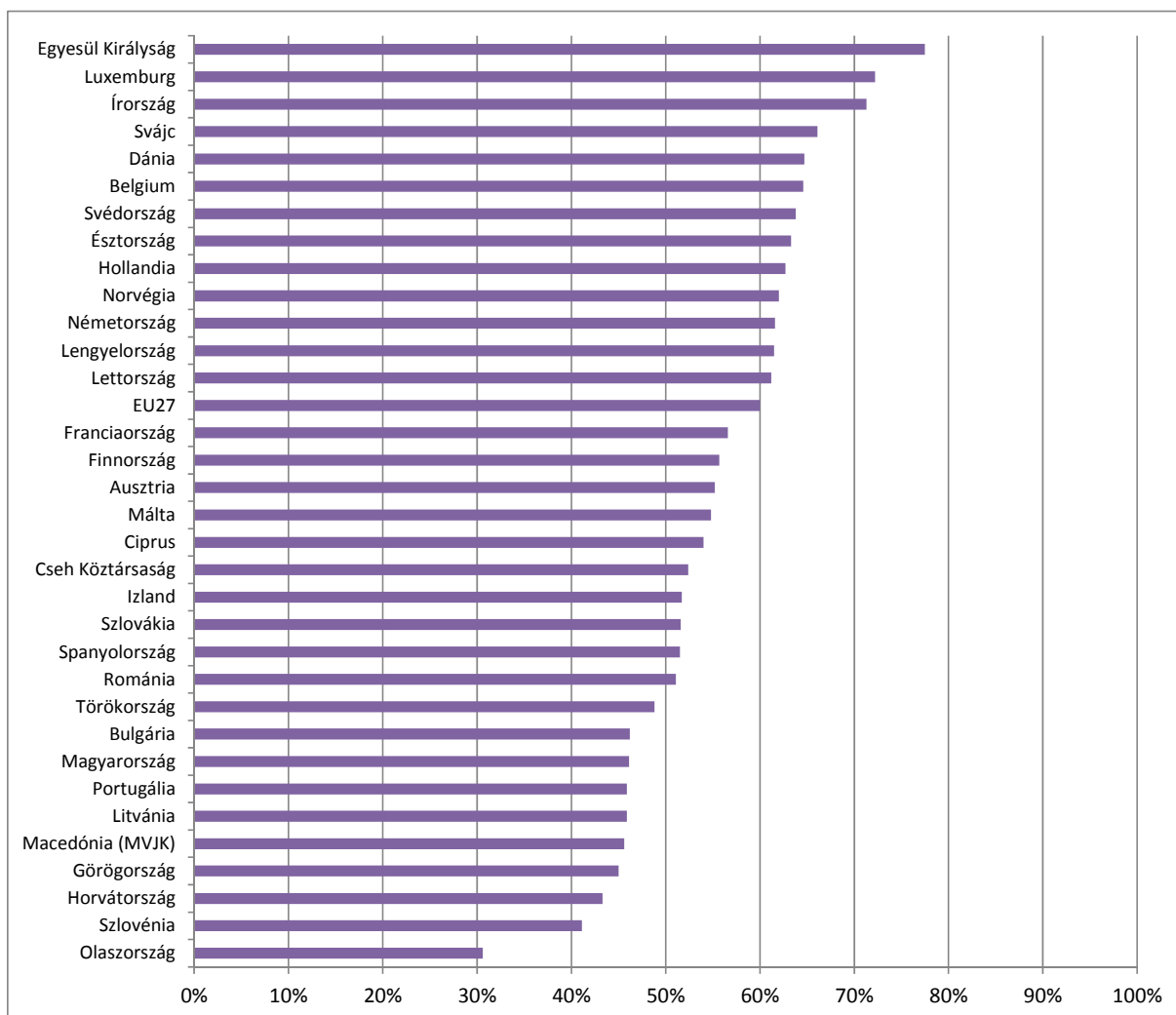
¹² „Tények és adatok”, „Nyílt, átlátható és érdemalapú kutatói munkaerő-felvétel” c. rész.

¹³ Az Innovatív Unió kutatási és innovációs eredménytáblájának következő három mutatója alapján: nemzetközi közös tudományos publikációk, a leggyakrabban hivatkozott 10 %-ba eső tudományos publikációk és a nem uniós doktori hallgatók aránya.

¹⁴ Az Európai Kutatási Térséggel Foglalkozó Bizottságnak (ERAC) a kölcsönös tanulás témájában 2014-ben szervezett szeminárium alkalmával.

kutatói álláskereső weboldalon, pl. az EURAXESS Jobs¹⁵ oldalán. 2013-ban a vezető álláskereső portálok együttműködése révén több mint 7 500 intézmény több mint 40 000 álláshelyet hirdetett meg az EURAXESS Jobs álláskereső oldalon. Ugyanakkor a nyílt munkaerő-felvétel gyakorlata továbbra is jelentős mértékben eltér a különböző tagállamokban. Lásd az alábbi táblázatot.

Azon egyetemi kutatók aránya, akik elégedettek a kutatói álláslehetőségek saját intézményük általi nyilvános közzétételével és meghirdetésével, 2012 (%)

Forrás: MORE II tanulmány

2.4. A nemek közötti egyenlőség és a nemekkel kapcsolatos dimenzió érvényesítése a kutatásban

A nemek közötti egyenlőség kérdése a kutatás és az innováció területén egyre fontosabb helyet foglal el a politikai napirenden nemzeti, uniós és nemzetközi szinten, valamint a kutatási szervezeteken belül. Az egyes női kutatókat célzó „kínálati oldali” kezdeményezések fokozatosan kiegészülnek olyan „keresletoldali” szakpolitikákkal, amelyek a kutatási

¹⁵ jobs.euraxess.org.

szervezetekben végrehajtott intézményi változásokon keresztül kívánnak hosszú távú strukturális hatásokat elérni. A tagállamok több mint felében a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó konkrét jogszabályokat és/vagy nemzeti stratégiákat fogadtak el az államilag finanszírozott kutatás területén. A munkadokumentum szerint erős korreláció áll fenn a kutatást végző szervezetek szintjén hozott intézkedések – ideértve a nemek közötti egyenlőség érvényesítését célzó terveket – és az intézményi változásokat előmozdítani hivatott nemzeti jogszabályok, stratégiák és/vagy ösztönzők megléte között¹⁶.

A változás üteme azonban túl lassú, és még mindig jelentős eltérések vannak az országok között. Továbbra is tapasztalható a nemi alapon történő különbségtétel a munkaerőpiacon, a nemek közötti egyensúlyhiány a döntéshozatalban, valamint a nemek dimenziójának hiánya a kutatási programokban, így ezek megoldása közös kihívás marad. Ezért további közös erőfeszítésekre és az európai kutatási rendszeren belül hosszabb távú intézményi változásokat célul kitűző módszeres stratégiára lesz szükség.

2.5. A tudományos ismeretek áramlásának, hozzáférhetőségének és transzferjének optimalizálása, a digitális EKT igénybevételével is

A publikációkhoz és adatokhoz való nyílt hozzáférés

A kutatási eredményekről szóló publikációk és a kutatási adatok nyílt hozzáférhetőségének ügyét szerte Európában egyre több egyetem, kutatóközpont és finanszírozó szerv karolja fel. Az érdekeltek szervezetei igen tevékenyen bizonyultak a 2012. évi közlemény hatására az érdekeltek számára létrehozott EKT-platformon. Eddig 20 tagállam tett konkrét intézkedéseket a kutatási publikációkhoz való nyílt hozzáférés érdekében, de csak öt tagállamban léteznek a kutatási adatokhoz való nyílt hozzáférésre vonatkozó konkrét rendelkezések. A tagállamok az ERAC keretében különös figyelmet fordítottak a kutatási adatok újrafelhasználásának, amely területen még mindig számos vélt vagy valós akadály létezik, például jogi, műszaki, pénzügyi, bizalmi és szociokulturális jellegű akadályok.

Ugyanakkor a nemzeti politikák, kezdeményezések és gyakorlatok még mindig széttagoltak, és néhányuk nem tükrözi megfelelően az uniós meghatározás szerinti nyílt hozzáférést¹⁷.

Tudásátadás és nyitott innováció

A tagállamok folytatják nemzeti tudásátadási stratégiák kidolgozását és működőképessé tételét. Ennek eszközei elsősorban a következők: a tudásátadási célú tevékenységek elismertségének és szakmai színvonalának javítása, a tudásátadási irodák szerepének megerősítése, továbbá az egyetemek és az ipar (beleértve a kkv-kat is) közötti együttműködés elősegítése, valamint stratégiai partnerségek kialakításának és közös kutatási menetrendek kidolgozásának az ösztönzése. Ezzel javítani lehet a kutatási eredmények piaci hasznosulását.

---

¹⁶ „Tények és adatok”, „A nemek közötti egyenlőség és a nemekkel kapcsolatos kutatás” c. rész.

¹⁷ A nyílt hozzáférést a következőképpen lehet meghatározni: a tudományos információkhoz való online, az olvasók számára ingyenes hozzáférés biztosításának gyakorlata. A kutatás-fejlesztés kontextusában a hangsúly jellemzően a „tudományos információkon” van, amelyek két fő kategóriába sorolhatók: szakmabeliek által felülvizsgált (tudományos folyóiratokban megjelent) tudományos kutatási cikkek és tudományos kutatási adatok (a publikációk alapját képező adatok és/vagy nyers adatok).

Habár a tudásátadás területén a legtöbb tagállamban erős politikai támogatási mechanizmusok vannak érvényben, ez a tagállamok felében nem jelentkezik pénzügyi támogatás formájában.

Digitális EKT

Európa-szerte nem mindenhol áll rendelkezésre megfelelően fejlett infrastruktúra ahhoz, hogy a közfinanszírozású kutatási eredményekhez való nyílt hozzáférés értelmében biztosítani tudja mindenki számára a tudományos ismeretekhez való hozzáférést és a szóban forgó ismeretek hasznosulását. Az erőforrás-hatékonyság érdekében a tagállamoknak fokozniuk kell erőfeszítéseiket, hogy erőiket egyesítve, a már folyamatban lévő munkára építve közös stratégiákat hajtsanak végre annak érdekében, hogy a lehető legteljesebb mértékben kiaknázzák az intézményi, nemzeti és különböző tudományágakhoz kapcsolódó adatinfrastruktúrákra irányuló jelenlegi beruházásokat¹⁸. Ez megvalósulhat nem kereskedelmi célú nyílt hozzáférésű közzétételi lehetőségekre irányuló erőfeszítések formájában is.

2.6. Horizontális kérdések: a nemzetközi dimenzió érvényesítése az EKT valamennyi prioritása területén

Fontos, hogy az EKT jövőbeli fejlesztése során valamennyi prioritásban érvényre jusson a nemzetközi dimenzió. Ezáltal Európa megszilárdítja pozícióját a világ kutatási központjaként, képes lesz magához vonzani és megtartani a legjobb kutatókat, megőrizni versenyképességét, és a jövőben együttműködést fenntartani globális kutatási partnereivel.

2.7. EKT-kompatibilitás

Az EKT megvalósításának nem létezik egyetlen helyes módja. Az EKT végrehajtásának üteme és szintje nagyban függ a nemzeti háttértől, és megvalósítását célzott tagállami politikák szintjén mozdítják előre.

Az EKT végrehajtása a kutatást végző szervezetek között változó. A munkadokumentum a 2012. évi közleményben javasolt EKT-fellépésekkel¹⁹ való „kompatibilitásuk” alapján csoportosítva mutatja be a szervezetekre vonatkozó adatokat. A dokumentum két fő csoportot állapít meg: az „EKT-kompatibilis” szervezetekét, amelyek már végrehajtották az EKT-fellépések többségét, valamint a „korlátozottan EKT-kompatibilis” szervezetekét, amelyek nem vagy csak korlátozott mértékben hajtották végre az EKT-fellépéseket. Az elemzésből kiderül, hogy hét ország kivételével (ahol a két csoport aránya hasonló, vagy a korlátozottan EKT-kompatibilis szervezetek vannak túlsúlyban) a legtöbb tagállamban az EKT-kompatibilis intézmények vannak többségben. A kis szervezetek²⁰ kevésbé bizonyulnak EKT-kompatibilisnek, mint a nagy szervezetek²¹.

A különböző EKT-fellépések végrehajtásának szintje ezenkívül a két csoporton belül is változó. Az alábbi ábra például bemutatja, hogy az EKT-kompatibilis szervezetek mintegy

¹⁸ COM(2012) 401 final.

¹⁹ A vizsgált fellépések között nincs összefüggés. Csak az EKT végrehajtása szempontjából lényeges fellépések szerepelnek az elemzésben.

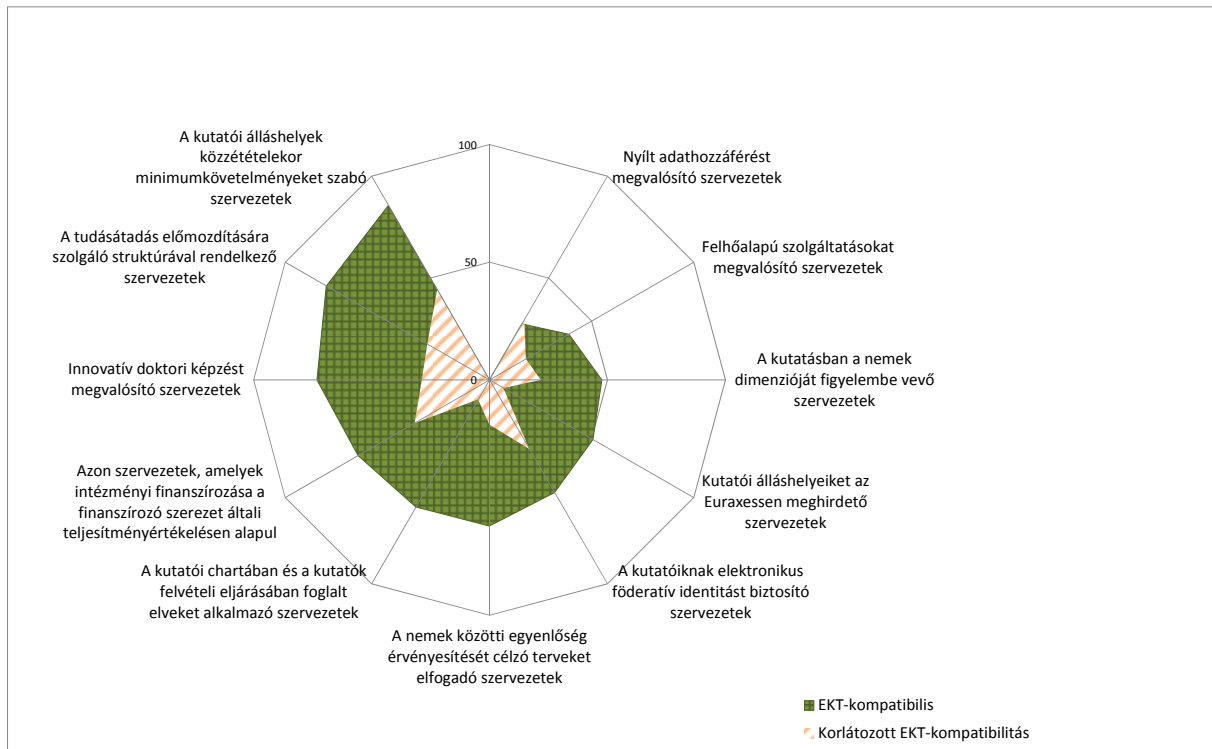
²⁰ Azaz a 300 kutatónál kevesebbet foglalkoztató egyetemek és a 100 kutatónál kevesebbet foglalkoztató kutatást végző intézmények.

²¹ „Tények és adatok”, „Az EKT szükségessége” c. rész.

90 %-a gyakran minimumkövetelményeket szab az üres álláshelyek közzétételekor, míg ugyanez az arány a korlátozottan EKT-kompatibilis szervezetek esetében kevesebb mint 50 %. A munkadokumentumban bemutatott elemzés arra is rámutat, hogy még az EKT-kompatibilis szervezeteknek is több erőfeszítést kellene tenniük. Például az EKT-kompatibilis szervezeteknek mindössze 50 %-a hirdeti meg a megüresedett álláshelyeket az EURAXESS-en.

A bizonyos EKT-fellépéseket végrehajtó szervezetek aránya a két legfontosabb szervezetszoprtban

Forrás: 2014. évi EKT-felmérés

Végezetül az EKT-kompatibilis szervezeteknél alkalmazott kutatók jellemzően több publikációt jelentetnek meg és több szabadalmi bejelentést tesznek, és ezek elismerten a növekedéshez és a munkahelyteremtéshez hozzájáruló tényezők.

2.8. Az EKT kiteljesítése

Az EKT-közlemény az EKT kiteljesítésének négy kritériumát állapítja meg: tagállami reformok az EKT valamennyi prioritása területén; a közleményben foglalt prioritásoknak a kutatási szereplők általi megvalósításának felgyorsítása; a nemzeti EKT-politikák Bizottság általi támogatásának fokozása; és átlátható nyomon követés.

Az EKT-val összefüggő reformok nemzeti szinten történő bevezetése és a reformok kutatásfinanszírozó és kutatást végző szervezetek általi végrehajtásának a támogatása elsődlegesen a **tagállamok feladata**. A tagállamok az EKT-reformintézkedéseket fokozatosan vezetnek be nemzeti reformprogramjaikba (NRP); míg 2013-ben csupán 11 reformprogram tartalmazott EKT-fellépést, 2014-ben már 19. A tagállamok az Európai Kutatási Térséggel Foglalkozó Bizottságban (ERAC) vállalták, hogy 2014-től kezdődően az

elkövetkező évekre közös jelentéstételi struktúrát dolgoznak ki az európai szemeszter keretében az EKT-prioritások egységes kezelése érdekében. A Versenyképességi Tanács 2014. februári ülésén a tagállamok kötelezettséget vállaltak arra, hogy 2015 közepéig kidolgozzanak egy európai szintű EKT-ütemtervet, amely útmutatást nyújt az EKT-reformok nemzeti végrehajtásához. Egyes tagállamok nemzeti ütemterv kidolgozásába fogtak az EKT végrehajtásának felgyorsítása, valamint a világviszonylatban is versenyképes és vonzó Európa megteremtése érdekében²².

Az érdekelt szervezetek az egyetértési megállapodás és a közös nyilatkozat alapján, az érdekelt felek platformján keresztül alapvető szerepet játszanak az EKT-prioritások előrevitelében. Ezek a szervezetek tagjaik körében támogatják az EKT ügyét²³. Az EKT célkitűzéseinek az érdekelt felek általi támogatására példa, hogy az érdekelt felek platformja a tagjait arra ösztönzi, hogy aktívan vegyenek részt a „Humán erőforrás-stratégia a kutatókért” (HRS4R) folyamatban.

Európai szinten a keretprogramok kerültek mozgósításra az EKT-politika végrehajtására és az EKT alapköveinek letételére. A Bizottság számos intézkedéssel, például az ERA-Net társfinanszírozási támogatással, a 185. cikk szerinti kezdeményezésekkel, közös programozással, az EURAXESS-szel és horizontális fellépésekkel támogatja a tagállamokat és a kutatásban érdekelt feleket ezen erőfeszítéseikben. Például a Horizont 2020 keretprogram támogatásimegállapodás-mintája arra kötelezi a kedvezményezetteket, hogy tegyenek meg mindent az Európai kutatói charta és a kutatók felvételi eljárása magatartási kódexének végrehajtása érdekében²⁴. Ezen túlmenően a kedvezményezetteknek meg kell tenniük minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy előmozdítsák a férfiak és nők közötti egyenlő elbánást és minden szinten biztosítsák a nemek közötti egyensúlyt²⁵.

Az Európai Bizottság a tagállamokkal szoros együttműködésben és az érdekelt felek platformjának közreműködésével kidolgozta az **EKT nyomonkövetési mechanizmust (EMM)**. Az EMM egyre inkább az EKT-val kapcsolatos politikai döntéshozatal alapvető elemévé válik. Ez lehetővé teszi a Bizottság számára annak nyomon követését, hogy a tagállamok, a kutatásfinanszírozók és az intézmények milyen mértékben támogatják és hajtják végre az EKT-fellépéseket.

Az EKT-partnerség szereplőinek eddigi erőfeszítései sikeresnek bizonyultak, és mára megvalósultak az EKT kiteljesítésének feltételei. Az EKT kiteljesítése azonban a belső piacéhoz hasonlóan fokozatosan megy végbe. Az EKT-partnerség szereplőinek elkötelezettsége kulcsszerepet fog játszani az EKT-megvalósítás ütemének felgyorsításában, ami jelenleg a tagállamok, a kutatásfinanszírozók és a kutatást végző intézmények szintjén

---

²² Az első ilyen ütemtervet a német szövetségi kormány fogadta el 2014. július 16-án.

²³ Lásd például a Science Europe 2013. decemberi nyilatkozatát az EKT-ról: http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/120717_Science_Europe_ERA_Statement.pdf és a LERU „An ERA for a change” című, 2014. májusi tájékoztatóját: http://www.leru.org/files/publications/BP_ERAOFCHANGE_FINAL.pdf

²⁴ Az általános támogatási megállapodás 32. cikke (http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-mga).

²⁵ Az általános támogatási megállapodás 33. cikke.

egyenként eltéréseket mutat, és nagymértékben függ az említett szereplők által annak érdekében hozott intézkedések minőségétől, hogy a társadalom számára kézzelfogható és mérhető eredményeket elérve ténylegesen teljesítsék kötelezettségvállalásaikat.

3. JÖVŐBELI KIHÍVÁSOK

Az EKT végrehajtása

A végrehajtás terén további erőfeszítésekre van szükség. Az európai szintű EKT-ütemterv 2015 közepére fog elkészülni, és tartalmazni fogja a fennmaradó akadályok kiküszöbölésére szánt iránymutatásokat és főbb intézkedéseket. Az ütemterv iránymutatást fog nyújtani az EKT nemzeti szintű végrehajtásához, miközben elismeri a nemzeti kutatási rendszerek sokféleségét. A tagállamoknak nemzeti kutatási és innovációs stratégiájuk előkészítésekor testre szabott EKT nemzeti cselekvési tervek és kezdeményezések révén fokozottabban figyelembe kell venniük az EKT szempontjait. Az EKT fejlesztésének elősegítésére különböző megoldási lehetőségeket fontolóra lehet venni, ideértve szükség esetén az Európai Unió működéséről szóló szerződés EKT-val kapcsolatos új rendelkezéseinek alapuló jogszabályok elfogadását is.

Ezenkívül a Bizottság az uniós szintű hatás fokozása érdekében vitát indít a tagállamokkal a társadalmi kihívásokra irányuló nemzeti kutatási stratégiák és a finanszírozás egyesítése lehető legmagasabb szintű koordinációjának és összehangolásának lehetőségeiről. A vita eredménye lehet a koordinált európai kereten belül nemzeti szinten nyújtott finanszírozás szintjének meghatározása, illetve a közös programozás iránt magukat elkötelező országok számának növelésére irányuló intézkedések.

A fenntartható alapvető európai kutatási infrastruktúrák kialakítása érdekében a kutatási infrastruktúrákra irányuló nemzeti és európai ütemtervek további összehangolására, valamint a kapcsolódó pénzforrások egyesítésére lesz szükség.

Végezetül valamennyi EKT-fellépés vonatkozásában meg kell erősíteni a nemzetközi együttműködést mint horizontális prioritást. A nemzetközi kutatási és innovációs együttműködési stratégia EFTA-országokkal, bővítési országokkal és az európai szomszédságpolitika hatálya alá tartozó országokkal kapcsolatos megközelítése értelmében a hangsúly az EKT-ba való integrálódás vagy a hozzá való igazodás ösztönzésén lesz.

Újabb érdekelt bevonása

A nemzeti és európai érdekelt feleknek az EKT értékei és hozományai iránti elkötelezettségük biztosítása érdekében megfelelő módon részt kell venniük a nemzeti EKT cselekvési tervek kialakításában és ezáltal az EKT végrehajtásában. Az érdekelt felek platformja, amely részt vesz EKT-politikák kidolgozásában és végrehajtásában, erre megfelelő eszköz. A platformot további kutatási szereplőkkel lehetne bővíteni. Az EKT jövőbeli sikere a kutatók és az érdekelt szerepvállalásán és aktív mozgósításán múlik, melynek révén a kutatások a társadalmi igényeket és kihívásokat tükrözik.

A kutatási és innovációs tevékenységek társadalmi hozadékának maximalizálása

A kapcsolódó európai és nemzeti szintű politikák kutatási és innovációs célkitűzéseinek szorosabb integrációjára van szükség. Az EKT az Európa nyílt kutatási rendszereiben rejlő potenciál kiaknázására és az innováció serkentésére törekszik. A kutatási szereplőkre összpontosítva Európa megteremtheti a keretet ahhoz, hogy a régiók saját szakterületükre szakosodhassanak. Ez a páneurópai intelligens szakosodási megközelítés szilárdabb kutatási stratégiát fog eredményezni, melynek eredményeképpen a legkiválóbb kutatók dolgozhatnak együtt és kiváló kutatási eredményeket érhetnek el. A határokon átnyúló regionális megközelítések elősegítik a kutatás kiváló színvonalának terjedését és az EKT-kompatibilitás javítását.

A jól működő EKT megvalósításának fő célkitűzésként kell szerepelnie a jövő kutatási és innovációs politikai kezdeményezéseiben. E tekintetben figyelembe kell venni annak szükségességét, hogy a tudomány fenntartható megoldásokat találjon a társadalmi kihívásokra, valamint a kutatás integritása és elszámoltathatósága iránti igény fokozódását és a kutatás végzésének és a kutatási eredmények megosztásának új módja, azaz a tudomány 2.0 felé történő elmozdulást.

Az EKT Európai Bizottság általi támogatásának fenntartása

A Bizottság a meglévő helyes gyakorlatokra vonatkozó információszolgáltatás révén továbbra is támogatni fogja a tagállamokat és a kutatásban érdekelteket az EKT megerősítésére irányuló erőfeszítéseikben. A Horizont 2020 keretprogramon belül létre fog hozni egy szakpolitika-támogató eszközt, valamint kölcsönös tanulási szemináriumokat fog szervezni. A Bizottság gondoskodni fog arról, hogy a Horizont 2020 keretprogram mind célzott, mind több területet érintő intézkedésekkel támogassa az EKT működését. Az EKT uniós támogatásának egyértelmű példája az európai kutatóintézetek nyugdíj-megtakarítási eszköze (RESAVER)²⁶, amely a közeljövőben várható létrehozását követően a kutatói mobilitás előtt álló akadályok felszámolása és a kutatási szakemberek számára biztonságos és fenntartható nyugdíj biztosítása révén hozzá fog járulni az európai kutatói munkaerőpiac létrehozásához.

Az EKT nyomon követésének megerősítése

Az EMM a tagállamok által közösen elfogadott mutatókon és adatgyűjtési mechanizmusokon alapul. Az EKT nyomon követése hasznosnak bizonyult az EKT-val kapcsolatos fellépések előrehaladásának mérése szempontjából. Az eljárásnak azonban megvannak a korlátai, hiszen a felmérések önkéntes jellegűek, és ez korlátozza az eredmények politikai döntéshozatalban való felhasználhatóságát. További munkára van szükség az EKT eredményeit megjelenítő alapvető mutatók meghatározása és finomítása, valamint az EMM alkalmazási körének esetleges kibővítése terén.

---

²⁶ <http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/resaver>.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A jelentés megerősíti, hogy az EKT-partnerség jó eredményeket ért el az EKT megvalósításában. Az EKT kiteljesítésének a 2012-es EKT-közleményben meghatározott feltételei mára teljesültek:

- a tagállamok egyre több, az EKT-t támogató intézkedést fogadnak el és foglalnak bele nemzeti reformprogramjaikba;
- az érdekeltek szervezetei folyamatos támogatást nyújtanak az EKT menetrendjéhez;
- az EU beépítette az EKT-t az európai szemeszterbe, továbbá a Horizont 2020 keretprogramon belül jelentős finanszírozást biztosít az EKT-hez kapcsolódó intézkedésekhez, előmozdítja a nyílt munkaerő-felvételt, a publikációkhoz és adatokhoz való nyílt hozzáférést, valamint a nemek közötti egyenlőséget;
- szilárd nyomonkövetési mechanizmus jött létre, amely adatokkal szolgál az elért haladás mértékéről, és immár az EKT-val kapcsolatos politikai döntéshozatal meghatározó eleme.

Az EKT kiteljesítése a belső piacéhoz hasonlóan fokozatosan megy végbe. Több erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy az EKT teljes mértékben működőképpé váljon, és innentől csakugyan a tagállamokon és a kutatásban érdekelt feleken múlik, hogy végrehajtsák a szükséges EKT-reformokat és működőképpé tegyék az EKT-t.

Az EKT-kompatibilitáshoz fokozott teljesítmény társul:

- a nyitott és vonzó kutatási rendszerek innovatívabbak;
- az EKT-kompatibilis intézményeknél nagyobb az egy kutatóra jutó kiadványok és szabadalmi bejelentések száma.

Az EKT megvalósításának nem létezik egyetlen helyes módja. Nevezetesen:

- az EKT hatékonyabbnak bizonyul, ha már meghozták a kapcsolódó nemzeti intézkedéseket, és azok a kutatásfinanszírozó és a kutatást végző szervezetek támogatását élvezik;
- a kis kutatószervezetek láthatóan kevésbé EKT-kompatibilisek, mint nagyobb társaik.